

Slovstvo.

Donesek k bibliografiji spisov † Ivana Cankarja. Iv. Cankarjev je tudi spis »Moj prvi pogled na morje« v »Rimskem Katoliku«, V. teč., 1. zv., Dijaška priloga, 8 št. Moti pa ondi podpis: Učiteljski pripravnik I. leta, kar Cankar seveda ni bil, vendar je ta sestavek njegovo delo. Poslal je svoj spis pod imenom svojega prijatelja učiteljsčnika, da je vso zadevo prikril gospodinji in tako zaslužen nagrado lahko zase porabil. — O tem sestavku piše dr. Mahnič, R. K. IV. t., 1. zv., Dij. priloga 113: »Najbolj me pa veseli, da se me je spomnil tudi neki učiteljski pripravnik. Njegov »Prvi pogled na morje« se odlikuje po bujni domišljiji; prizore iz narave slika prav poetično. Prihodnjič mislim to nalogo v prilogi natisniti.«

P. Vincencij Kunstelj.

Fr an Erjavec: Izbrani spisi. Uredil Iv. Dornik. I. zvezek: Povesti. V Ljubljani 1919. Založila Jugoslov. knjigarna, natisnila Jugoslovanska tiskarna. Cena ? Strani 228.

Erjavčevi izbrani spisi, ki jih je bila v letih 1888. in 1889. izdala Matica Slovenska v dveh zvezkih in jih je bil uredil Fr. Levce, so že davno pošli; z veseljem torej pozdravljamo podjetje Jugoslov. knjigarne, ki se je namenila, iznova izdati Erjavca. V tem I. zvezku so ponatisnjene povesti: Hudo brezdnó ali Gozdarjev renec, Ni vse zlato, kar se sveti, Huzarji na Polici in Veliki petek; noveli: Na stričevem domu in Zamorjeni cvet, ter črtici: Avguštin Ocepek in Izgubljen mož; končno še klasični spis: Božični večer na Kranjskem.

Šestdeset let je minilo, kar je bila večina teh povesti pisana in prvič tiskana (v Janežičevem Glasniku), in vendar bomo še vedno vsi radi segli po njih: eni, ker jih bo snó v zanimala, drugi, ker se hočemo od Erjavca vedno iznova učiti opazovanja narave in ljudi, v čemer je bil Erjavec tako velik mojster. Kdor išče v zanimivi snóvi zabave, bo pred vsem z veseljem čital Hudo brezdnó, kjer bo našel, da so pred toliko in toliko leti ljudje prav tako zvito znali tihotapiti, n. pr. s tobakom, kakor znajo dandanes in da res ni nič novega pod solncem, in da so se prisiljeni, nesrečni zakoni sklepali (»Na stričevem domu«) kakor še dandanes, in da je bil slovenski uradnik nasproti nemškemu predstojniku hlapčevskoponižen (»Avguštin Ocepek«) kakor še pred nedavnim časom (prim. dr. Fr. Detele spis v Koledarju za l. 1920.: Oficiala Ponižna zločin!). V formalnem oziru pa bo zdaj naša srednješolska mladina zopet lahko študirala Erjavčevo pripovedno tehniko ter jo primerjala z Levstikovo in Jurčičevo, zlasti pa se bo iz vsake Erjavčeve povesti učila, da je podlaga dobre povesti: skrbno opazovanje. Opazovanja narave seveda se bo pa še bolj učila iz II. zvezka, kjer bodo pač ponatisnjeni prirodoslovno-leposlovni spisi.

Sodba o pomenu Fr. Erjavca v našem slovstvu je zdaj (po ocenah Fr. Levca, Iv. Grafenauerja i. dr.) pač že zaključena. Vprašanje nastane: Ali nam je urednik Iv. Dornik Erjavca v svojem uvodu (str. 3—6) zadovoljivo predstavil? Reči moramo, da nas ne zadovolji. Ako je imel odločene samo štiri strani, naj bi bil životopisne podatke kratko omenil, potem pa nam več govoril o spisih, ki so v tej knjigi: Kako so nastali, kje so njih prizorišča, zakaj je Erjavca baš ta snov zanimala, kdaj, v katerih letih jih je pisal, kje je snov najbrž zajel itd. In drugič še zoper nekaj drugega ugovarjamo: D. je dal mehanično ponatisniti Levčevo izdajo iz l. 1888. z vsemi njenimi napakami. Zlasti v dvojnem oziru je namreč Levce izvirnik pokvaril: 1. dočim je E. enklitike pravilno stavil (n. pr. ker so mati imeli hišo v mestu, sem stanoval...), jih je L. vse prestavil (ker so mati... v mestu, stanoval sem...) in 2. E. je pisal lokal: o očetu, vremenu, v kraju..., L. pa: o očetí, o vremeńi, v krají... Kaj ni torej izvirnik bližji našemu sedanjemu književnemu jeziku nego Levčev ponatis? Pa še tudi marsikaj drugega je L. pokvaril. Primerjal sem samo prvi dve strani »Avgušтина Ocepka« in že samo tam našel nekaj poslabšanj, n. pr. E. piše: Stara mati so večkrat rekli, L. pa: »... so večkrat rekali.« Ali spet E.: »Po zimi sem večkrat prepozno prišel...«, L. pa: »... sem večkrat prepozno prihajal.« To je pač nepotrebna sprememba na — slabše. In g. D. čez drn in strn za Levcem! Nekaj stvarnih napak je resda L. popravil (n. pr. E. je pisal »Izidova podoba«, L. prav: Izidina ali morda še bolje bi bilo: Izisina). Popravile naj bi se pa vsekakor zastarele, moteče besede, n. pr. če E. piše (v »Zamorjenem cvetu«) »striček« namesto dandanes splošnorabljenega: stričnik ali nečak; pa Levce in Dornik sta izraz pustila nespremenjen. Prosimo torej boljšega, pametnejšega ponatisa in manj tiskovnih napak.

J. Debevec.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. VI. — Šesta knjiga Ganglovih zbranih spisov za mladino v čedni opremi leži pred mano. Lepo, priznanja vredno delo. Toda, če se zamislim v svoja mlada leta, se mi zdi, da bi me kot otroka ti zvezki bolj zanimali, če bi ne bili po zunanosti tako drug drugemu enaki in bi morda nosili vsak svoj poseben, za vsebino knjige značilen naslov in bi bili »Zbrani spisi« označeni šele v drugi vrsti. To je sicer stvar založnika in reklame, in le opozoriti sem hotel nanjo. — Pesem, s katero pisatelj odpira knjigo, je po svojem jedru gotovo dobra, po obliki pa premrtva in prenezanimiva, zato je otroci ne bodo veselí. Na vsak način je boljša proza. Najboljša črtica v celi knjigi se mi zdi »Za žogo — po nosku«, ki je najbolj živo in umetniško najbolje risana, plastičen opis brez moralne zabele, solnce in otroška duša, da se človeku koj prvi hip prikupi. Tudi »Dolgi prsti« je